Ministeru tal-Finanzi

BUDGET 2005
Inġeddu Pajjiżna Flimkien

Preżentazzjoni tal-Punti Ewlenin

Ministeru tal-Finanzi

Strateġija u Direzzjoni

Pjan Strateġiku sas-Sena 2010

- L-ewwel: Finanzi pubbliċi b'saħħithom u ekonomija li tikber b'ritmu aktar mgħaġġel.
- It-tieni: Edukazzjoni ta' kwalità għal kulħadd.
- It-tielet: Ambjent sabiħ, nadif u b'saħħtu.

Id-Dinja Madwarna – Ekonomija
Prodott Gross Domestiku

Tibdil %	2003	2004	2005
	Attwali	Tbassir	Tbassir
EU 25	1.0	2.5	2.3
Euro Area	0.6	2.1	2.0
Ġermanja	-0.1	1.9	1.5
Franza	0.5	2.4	2.2
Italja	0.3	1.3	1.8
Renju Unit	2.2	3.3	2.8
Stati Uniti	3.1	4.4	3.0
Ġappun	2.4	4.2	2.1

Id-Dinja Madwarna – Finanzi
Deficit bħala % tal-PGD

Bħala % tal-PGD	2003	2004	2005
	Attwali	Tbassir	Tbassir
EU 25	-2.8	-2.8	-2.4
Euro Area	-2.7	-2.9	-2.5
Ġermanja	-3.8	-3.9	-3.4
Franza	-4.1	-3.7	-3.0
Italja	-2.4	-3.0	-3.0
Renju Unit	-3.3	-2.8	-2.6
Stati Uniti	-4.6	-4.2	-4.0
Ġappun	-7.5	-7.1	-7.0

Id-Dinja Madwarna – Impjiegi
Rata ta' Qgħad

%	2003	2004	2005
	Attwali	Tbassir	Tbassir
EU 25	9.1	9.1	9.1
Euro Area	8.9	8.9	8.9
Ġermanja	9.6	9.7	10.0
Franza	9.4	9.6	9.5
Italja	8.6	8.3	8.1
Renju Unit	5.0	4.9	4.9
Stati Uniti	6.0	5.5	5.5
Ġappun	5.3	4.8	4.7

Ministeru tal-Finanzi

Il-Qagħda ta' l-Ekonomija Maltija 2004

Prodott Gross Domestiku

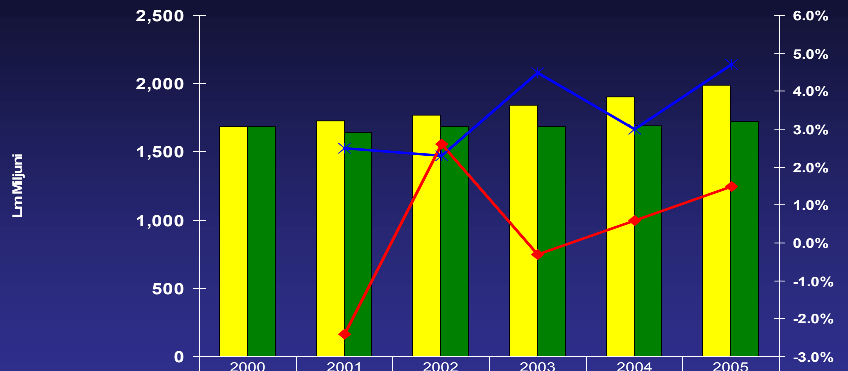

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Nominali	1,685	1,728	1,767	1,846	1,902	1,992
Reali	1,685	1,644	1,688	1,682	1,693	1,718
zieda % nominali	-	2.5%	2.3%	4.5%	3.0%	4.7%
zieda % reali	-	-2.4%	2.6%	-0.3%	0.6%	1.5%

Sena

Indiċi tal-Borża

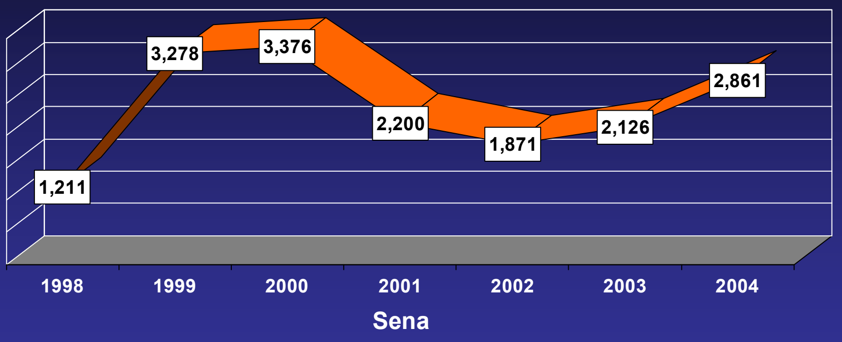

9

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

Dħul

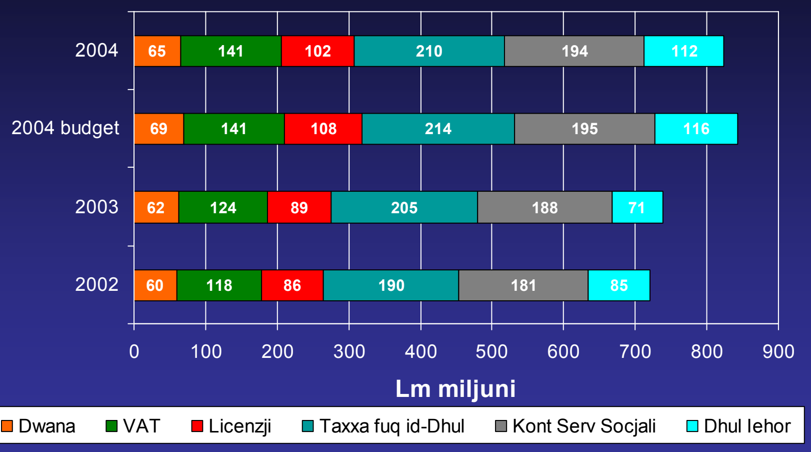

10

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

Flus fl-idejn u f'depożiti

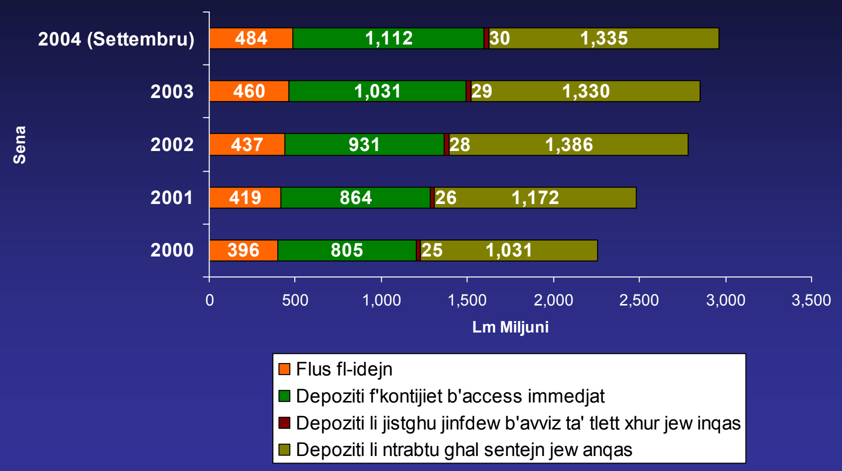

11

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

Xogħol – Nies jaħdmu

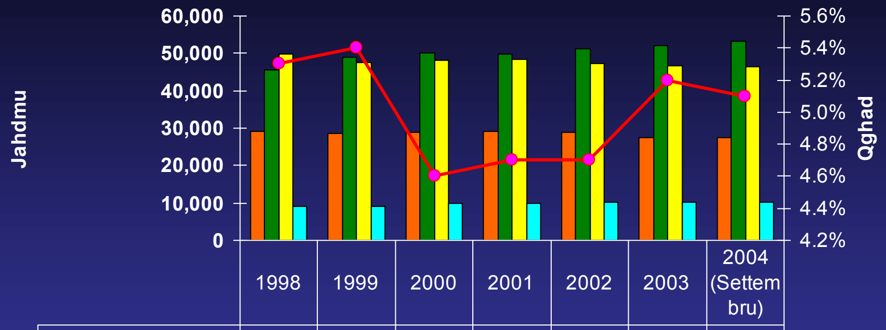

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004 (Settembru)
Manif Priv	29,088	28,707	28,970	29,116	28,803	27,440	27,392
Serv Priv	45,462	49,042	50,059	49,820	51,254	52,066	53,312
Settur Pubbliku	49,730	47,422	47,992	48,482	47,160	46,597	46,386
Ohra	8,996	9,131	9,807	10,034	10,104	10,131	10,184
Qghad-Part I (%)	5.3%	5.4%	4.6%	4.7%	4.7%	5.2%	5.1%

12

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

Xogħol – Dħul tal-ħaddiema

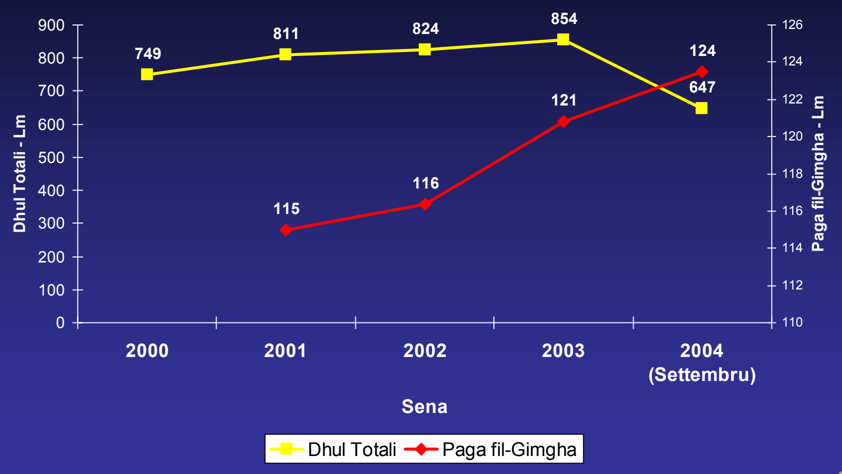

13

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

Inflazjoni

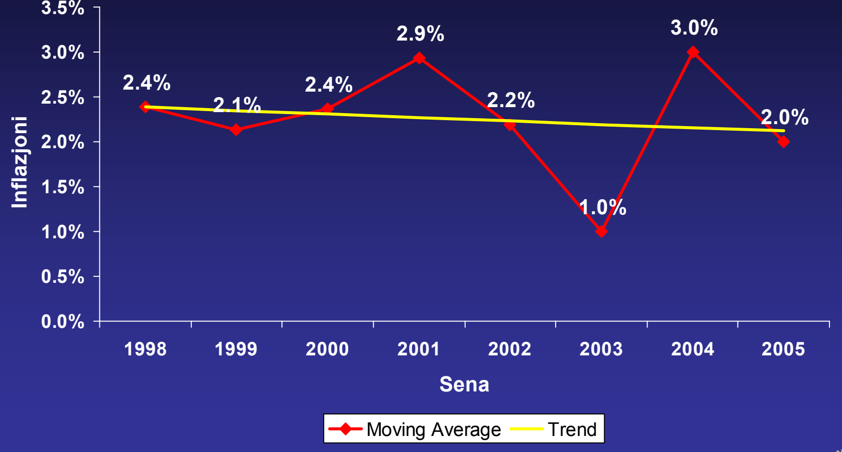

14

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

Bilanċ tal-Pagamenti

	2000	2001	2002	2003
Kurrenti	-209.2	-73.6	5.4	-103.3
Kapital u Finanzi	196.5	-49.9	-34.1	6.1
% PGD	-12.4%	-4.3%	0.3%	-5.6%

Sena

15

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

Riservi Barranin

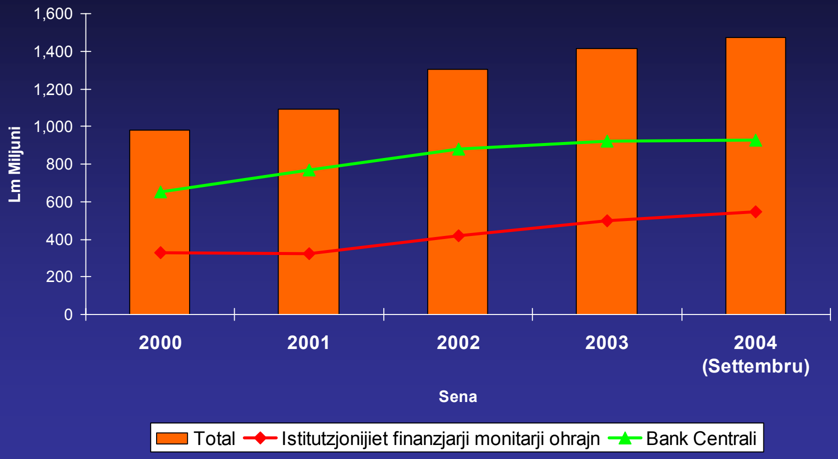

16

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

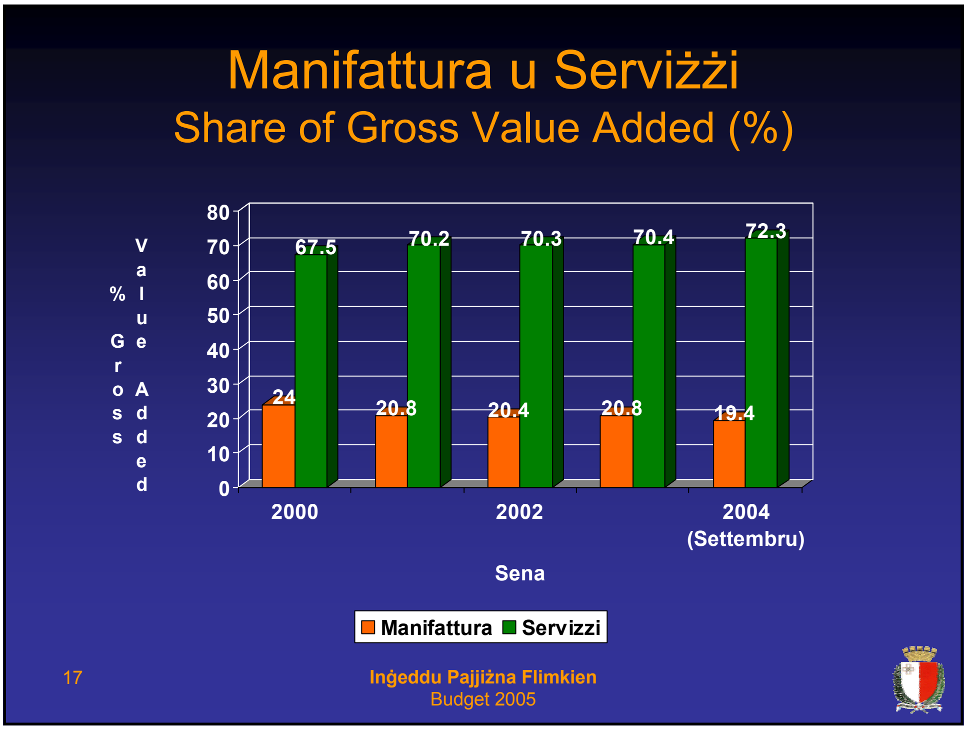
Manifattura u Serviżżi
Share of Gross Value Added (%)
% Gross Value Added
80
70
60
50
40
30
20
10
0
24
67.5
20.8
70.2
20.4
70.3
20.8
70.4
19.4
72.3
2000
2002
2004 (Settembru)
Sena
Manifattura
Servizzi
17
Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

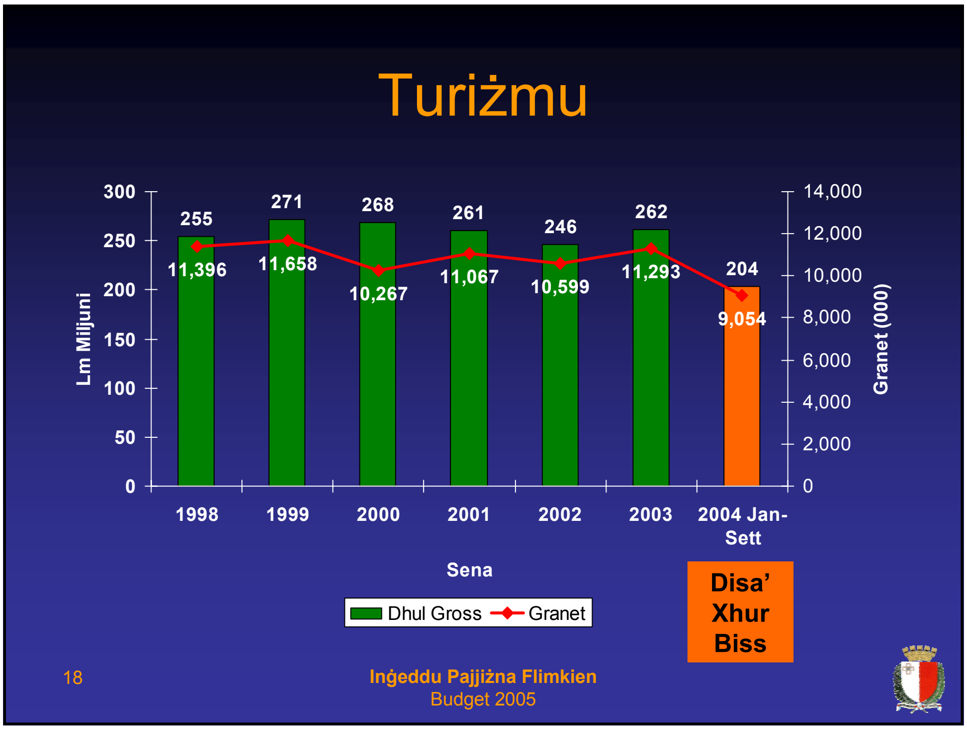
Turiżmu
Lm Miljuni
300
250
200
150
100
50
0
Granet (000)
14,000
12,000
10,000
8,000
6,000
4,000
2,000
0
255
271
268
261
246
262
204
11,396
11,658
10,267
11,067
10,599
11,293
9,054
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004 Jan-Sett
Sena
Dhul Gross
Granet
Disa' Xhur Biss
18
Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

Ministeru tal-Finanzi

Il-Qagħda Finanzjarja 2004

Il-Qagħda Finanzjarja 2004

Il-Gvern jilħaq il-mira tiegħu ta' Deficit fil-Fond Konsolidat li ma jeċċedix il-95 miljun

– Deficit 2003	Lm 105,445 K
– Deficit Budgeted 2004	Lm 94,805 K
– Deficit milħuq 2004	Lm 93,926 K

<u>Bħala perċentwali tal-PGD</u>

– Deficit 2003	5.71 %
– Deficit Budgeted 2004	4.99 %
– Deficit milħuq 2004	4.94 %

20

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

Il-Qagħda Finanzjarja 2004

Lm '000	2003 Actual		2004 Approved		2004 Revised	
Total Revenue		**739,221**		**843,000**		**824,193**
Tax Revenue	668,291		726,542		711,970	
Non-tax Revenue	70,930		116,458		112,223	
Total Recurrent Exp.		**740,696**		**811,149**		**808,544**
Recurrent	677,654		739,237		738,818	
Interest	63,042		71,912		69,726	
Recurrent (Deficit) / Surplus		**(1,475)**		**31,851**		**15,649**
Capital Expenditure		**103,970**		**126,656**		**109,575**
Overall Expenditure		**844,666**		**937,805**		**93,926**
DEFICIT		**(105,445)**		**(94,805)**		**(93,926)**
GDP	**4.4%**	**1,846,100**	**3%**	**1,900,970**	**3.0%**	**1,900,970**
Deficit as % of GDP		**5.71%**		**4.99%**		**4.94%**

21 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

Il-Qagħda Finanzjarja 2004

Il-Gvern Estiż u l-Pjan ta' Konverġenza

– Deficit 2003 Lm 175.5 m
– Deficit Budgeted 2004 Lm 98.5 m
– Deficit milħuq 2004 Lm 97.5 m

<u>Bħala perċentwali tal-PGD</u>
– Deficit 2003 9.51 %
– Deficit Budgeted 2004 5.18 %
– Deficit milħuq 2004 5.20 %

22 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

Il-Qagħda Finanzjarja 2004

Il-miri tagħna għad-deficit bħala Gvern Estiż

	2003	2004	2005	2006	2007
Mal-Pjan ta' Konverġenza					
Deficit % tal-PGD	9.7%	5.2%	3.7%	2.3%	1.4%
Żieda fil-PGD *(Nominal)*	4.5%	3.0%	4.7%	4.4%	4.0%
Żieda fil-PGD *(Real)*	0.3%	0.6%	1.5%	1.8%	2.2%
Żbilanċ konsolidat	105.4	93.9	76.1	50.8	34.0
Deficit Gvern Estiż	175.5	98.5	73.3	47.7	30.2

Lm miljuni

Il-Qagħda Finanzjarja 2004

Mill-2003 d-dħul żdied b' Lm 85 miljun (+11.5%)

- Taxxa tad-Dħul Lm 4.5 m
- Sigurta' Soċjali Lm 6 m
- VAT Lm 16.5 m
- Dazji u SISA Lm 4 m
- Liċenzji Lm 13 m
- Dħul ieħor Lm 41 m

(Lm 35m kienu Grants marbuta ma' l-UE u l-Ħames Protokol Taljan)

Il-Qagħda Finanzjarja 2004
Id-Dħul għall-2004 komparat ma' dak li kien previst

- Minn Lm 843 m il-Gvern daħħal Lm 824 m
  - Tnaqqis ta' Lm 19 miljun (- 2.3%)

- Taxxa tad-Dħul - Lm 4.0 m – Nuqqas fil-GDP
- Sigurta' Soċjali - Lm 0.7 m – Rifless fuq l-impjiegi
- Dazji u SISA - Lm 4.0 m - Effett l-1 ta' Mejju
- Liċenzji - Lm 6.0 m - Karozzi, etc
- Dħul ieħor - Lm 4.3 m - ECO Cont. tard u Grants*

* Il-Grants tal-Protokol Taljan posposti għall-2005

Il-Qagħda Finanzjarja 2004
In-nefqa rikorrenti tal-Gvern

	2003	2004	
	Actual	Approved Estimates	Revised
Personal Emoluments	196,042	199,613	201,763
Operational & Maintenance Expenses	45,444	46,374	53,301
Special Expenditure	550	702	733
Programmes & Initiatives	359,829	413,104	404,472
Contributions to Government Entities	75,789	79,444	78,549
	677,654	**739,237**	**738,818**
Total Interest Payments	63,042	71,912	69,726
	740,696	**811,149**	**808,544**

Il-Qagħda Finanzjarja 2004

In-nefqa rikorrenti tal-Gvern 2003 għall-2004

Personal Emoluments

- Żieda ta' Lm 5 - 3%
- Collective agreement, increments u COLA Lm 3.4 m
- Lm 1.6 m PPP li ma mmaterjaliżżax
- L-impjiegi fis-settur pubbliku naqsu bi ftit fil-livell ta' 30,000.

Operational & Maintenance Expenses

- Żieda ta' Lm 8 m – 17.4%
- Assorbita ż-żieda tal-VAT bi 3% - circa Lm 2 m
- Żieda fil-Mediċini ta' Lm 4 m
- PSO tal-Gozo Channel u s-Sea Malta – Lm 800 elf
- European Investment Bank shareholding Lm 800 elf

Il-Qagħda Finanzjarja 2004

In-nefqa rikorrenti tal-Gvern 2003 għall-2004

Programmes and Initiatives

- Żieda ta' Lm 44.7 m – 12.4%
- Żieda fis-Servizzi Soċjali u l-Pensjonijiet – Lm 7.4 m
- Bolla mħallsa mill-Gvern – Lm 2.1 m
- Kumpens għaż-żieda fil-VAT – Lm 7 m
- Sussidji fuq l-Agrikoltura – Lm 6 m
- Solid Waste Management Strategy – Lm 1.8 m
- Kontribuzzjoni għall-Iskejjel tal-Knisja – żieda ta' Lm 1 m
- Il-Kontribuzzjoni ta' Malta lill-Unjoni Ewropeja – Lm 18.3 m

Contributions to Government Entities

- Żieda ta' Lm 2.7 m – 3.6 %
- Żieda ta' Lm 1 m lill-MCAST

Il-Qagħda Finanzjarja 2004
Spiża Kapitali

Spiża Kapitali
- Approvati - Lm 126.6 m
- Attwali – Lm 109.6 m

Żidiet
- Xiri ta' Dar Malta - Lm 8 m

Tnaqqis
- Mater Dei – Lm 14.8 m
- Grants tal-Protocol Taljan – Lm 7.8 m

29 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

Ministeru tal-Finanzi

Ħidma 2005

L-Ewwel Prijorita'
Il-Finanzi Pubbliċi u l-Ekonomija

- Inkomplu nsaħħu l-qagħda finanzjarja ta' pajjiżna biex nassiguraw li pajjiżna jibqa' jiżviluppa fuq sisien sostenibbli u nagħtu l-fiduċja meħtieġa lil min irid jinvesti;
- Innaqqsu n-nefqa tal-Gvern:-
  - Nirristrutturaw l-entitajiet tal-Gvern
  - Nikkontrollaw l-impjiegi ġodda u nnaqqsu l-ispejjeż amministrattivi.
  - Nattakkaw l-abbuż.
- Inwettqu r-riformi strutturali meħtieġa sabiex ikollna ekonomija aktar flessibli u kompetittiva;
- Insiru aktar kompetittivi u nkomplu ninvestu fis-setturi produttivi ta' pajjiżna sabiex inkomplu nattiraw l-industrija li tista' toħloq il-postijiet tax-xogħol f'pajjiżna.

Innaqqsu n-nefqa tal-Gvern

Nkomplu bil-proċess ta' Ristrutturar ta' l-Entitajiet Pubbliċi:-

- S'issa b'dan il-proċess il-pajjiz naqqas it-telf minn dawn l-entitajiet b'madwar Lm 20 miljun.
- **Tarzna** - Lm 1 miljun elf anqas minn dak proġettat.
- **Gozo Channel -** jitnaqqas it-telf minn kważi Lm1 miljun għal Lm27,000 sa Settembru (Kontribuzzjoni mill-Gvern ta' Lm700,000 għas-sussidju tat-tariffi ridotti għall-Għawdxin); żiedet fil-patrunaġġ b'50,000 passiġġier u 10,000 karozza meta mqabbla mas-sena li għaddiet.

Innaqqsu n-nefqa tal-Gvern

Nkomplu bil-proċess ta' ristrutturar ta' l-Entitajiet Pubbliċi cont.:-

- **Public Broadcasting Services -** minn telf ta' miljun lira fis-sena wara sussidju ta' Lm2.2 miljun fis-sena, ser tagħlaq din is-sena finanzjarja bi profitt ta' Lm200,000
- **Air Malta** li f'dan l-ewwel perjodu wara r-ristrutturar, qiegħda turi sinjali inkoraġġanti.
- B'dan il-proċess il-poplu Malti ser ikun iffranka Lm 20 miljun.

33 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

Innaqqsu n-nefqa tal-Gvern

Nkomplu bil-proċess ta' ristrutturar ta' l-Entitajiet Pubbliċi cont.:-

- Ristrutturar u eventwalment il-privatiżżazzjoni tas-Sea Malta
- Riforma tal-Korporazzjoni Enemalta
- Jigi mplimentat r-rapport dwar ir-ristrutturar ta' l-Awtorita' Maltija għat-Turiżmu.

34 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

Innaqqsu n-nefqa tal-Gvern

Nkomplu bil-proċess ta' ristrutturar ta' l-Entitajiet Pubbliċi cont.:-

- Ser jibda proċess ta' amalgmazzjoni ta' numru ta' entitajiet biex titnaqqas l-ispiża, tiżdied l-effiċjenza u titnaqqas il-burokrazija
  - Iċ-Ċentru ta' Restawr ta' Bighi ser jiġi assorbit fil-Heritage Malta.

- It-twaqqif tal-Financial Management and Monitoring Unit. Għal monitoring effikaċi fuq l-ispiża ta' l-entitajiet u aġenziji kollha tal-Gvern kif ukoll fuq l-ingaġġ ta' ħaddiema ma' l-istess entitajiet.

35 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

Innaqqsu n-nefqa tal-Gvern

Nikkontrollaw l-impjiegi ġodda fis-settur pubbliku u nnaqsu l-ispejjeż amministrattivi sal-massimu possibli:

- Persuni li jirtiraw minħabba l-età jew għal xi raġuni oħra, ma jiġux sostitwiti ħlief f'dawk il-każijiet fejn is-sostituzzjoni tkun assolutament neċessarja.

- Użu aħjar tal-ħaddiema li għandu miegħu l-Gvern. Aktar flessibilta ta' ċaqliq ta' ħaddiema fis-settur pubbliku kollu. Dan jgħodd aktar u aktar għall-ħaddiema li jkunu ġew identifikati bħala żejda u jkunu rrifjutaw li jieħdu skema ta' rtirar.

36 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

Innaqqsu n-nefqa tal-Gvern

Nikkontrollaw l-impjiegi ġodda fis-settur pubbliku u nnaqsu l-ispejjeż amministrattivi sal-massimu possibli cont.:-

- Użu aktar ta' Public Private Partnership. Ser jitwaqqaf unit apposta fi ħdan il-Ministeru tal-Finanzi, li jkollu l-ħiliet neċessarji kollha sabiex niżviluppaw il-mudelli kollha ta' sħubija mal-privat u biex nimplimentaw inizjattivi speċjali.
- Għas-sena 2005, m'aħniex beħsiebna nawtorizżaw il-bdil ta' karozzi tal-Gvern fis-settur pubbliku kollu.
- Il-perfomance bonuses ser jingħataw skond kriterji li jinkludu l-miri finanzjarji stabbiliti għad-dipartimenti jew entitajiet konċernati.

37 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

L-attakk kontra l-abbuż

- Introduzzjoni ta' sistema li permezz tagħha kull min ikun bena proprjeta' u japplika biex ikun jista' jdaħħal id-dawl u l-ilma, ser ikollu mhux biss jippreżenta l-compliance certificate tal-MEPA, imma jrid ukoll jissottometti dikjarazzjoni iffirmata mill-perit li turi :-

(a) l-isem tal-kuntratturi jew persuni li wettqu xogħlijiet,

(b) l-VAT number tagħhom u;

(c) l-ammont imħallas għas-servizzi mogħtija.

Din l-informazzjoni ser tkun f'forma sempliċi imma ser tgħaddi għand it-Tax Compliance Unit biex tkun analizzata u mqabbla mar-Returns tal-VAT u Taxxa.

38 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

L-attakk kontra l-abbuż

- Il-ġlieda kontra l-abbuż mill-benefiċċji soċjali. Wara l-eżerċizzju fuq iċ-Children's Allowance u wħud mill-benefiċċji mhux kontibutorji, issa jmiss li tkun riformata s-sistema kollha li tirregola l-applikazzjonijiet għall-pensjoni ta' l-invalidita'.
- Beħsiebna nbiddlu l-liġi, biex min ikun qiegħed jirreġistra u jinqabad jaħdem, ma jkunx jista' jirreġistra ħlief jekk jagħti prova li jkun ħadem bi qliegħ għal perjodu ta' sitt xhur u jkun tilef ix-xogħol mhux tort tiegħu.

39 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

L-attakk kontra l-abbuż

- Dawk li qed jirreġistraw ikunu obbligati li jattendu għal korsijiet ta' taħriġ kif organiżżati mill-ETC u jekk jirrifjutaw, jinqatgħu mir-reġistru.
- Dħul ta' liġi komprensiva dwar l-abbuż tal-benefiċċji u l-frodi.
- Dħul ta' numru ta' emendi fil-liġi biex insaħħu l-ġbir ta' nformazzjoni relatata ma' l-attivita' ekonomika fil-pajjiz.

40 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

L-attakk kontra l-abbuż

L-Abbuż fuq il-pitrolju

- Sas-sena l-oħra ġew ikkonsmati kważi 18 m litru.
- Fl-ewwel 9 xhur ta' din is-sena ġew ikkonsmati aktar minn 22 m litru.
- Il-konsum globali tal-pitrolju mill-familji huwa ta' madwar 2.24 m litru f'sena;
- Jidher ċar li l-pitrolju qed jitħallat illegalment mad-diesel biex jitħaddmu makni.
- L-istimi tal-Gvern juru li f'sena jintuża madwar 15.5 miljun litru pitrolju biex isir taħlit ma' żjut oħra. Din l-attivita' llegali qed tiswa' lill-pajjiżna s-somma ta' Lm2.5 miljun fis-sena.
- Fuq is-suq internazzjonali il-pitrolju jinbiegħ ogħla mid-diesel.

41

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

L-attakk kontra l-abbuż

Il-Ministeru għall-Investiment, Industrija u Teknoloġija ta' l-Informazzjoni għamel survey fuq kampjun ta' 2,500 familja minn fejn irriżulta li:

- 21.2% (27,129 dar) juzaw il-pitrolju d-dar - minn dawn 37.4% jużaw il-pitrolju biex inaddfu l-għodda u l-pniezel waqt li 36.7% biss jagħmlu dan biex isaħħnu darhom.
- 63.8% ta' dawk li jużawh jixtru bejn 5 u 10 litri kull darba, u jonfqu bejn Lm0.65 u Lm1.30;
- in-nefqa globali fil-pitrolju mill-familji tammonta għal madwar Lm300,000 fis-sena.

42

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

L-attakk kontra l-abbuż

Il-pitrolju ser jibda jġorr miegħu kemm SISA kif ukoll VAT

– Il-prezz tiegħu fis-suq se jkun daqs id-diesel, jiġifieri 34.4ċ il-litru minflok 16.90ċ il-litru li jinbiegħ illum.
– Barra minn hekk b'effett immedjat ukoll, il-prezz tal-pitrolju ser jitla' u jinżel mal-prezz internazzjonali kif jagħmlu ż-żjut kollha l-oħra.
– Hu mistenni li din il-miżura taqta' għal kollox l-abbuż eżistenti llum waqt li tagħti lill-Gvern Lm2.5 miljun f'SISA u VAT.

L-attakk kontra l-abbuż

Duty Free Diesel

– Id-Dipartiment tad-Dwana, ser ikun qiegħed iżid il-kontrolli amministrattivi biex jiżgura li t-tqassim tad-diesel duty free isir biss lil dawk il-persuni u entitajiet intitolati u jsir biss għall-iskop li hemm stipulat fil-liġi.
– Ser isir investiment f'sistemi elettroniċi biex ikun jista' jikkontrolla aħjar id-distribuzzjoni u l-bejgħ ta' diesel duty free waqt li ser jesiġi li operaturi f'dan il-qasam jinstallaw sistemi ta' kontroll li jkunu jistgħu jiġu mmonitorjati mid-Dwana.
– Ser tinbidel is-sistema ta' bejgħ. Id-diesel jiġi mibjugħ duty paid (mhux duty free) u min ikun intitolat jitlob refund lid-Dwana li tħallas id-differenza fil-kont bankarju tal-persuna konċernata.

Ir-Riformi Strutturali

Dawn huma meħtiega biex ikollna sistemi sostenibbli b'garanzija li jinżammu l-għola livelli ta' kwalita' fuq medda twila ta' żmien.

B'hekk nagħtu garanzija lill-ġenerazzjonijiet futuri li huma jgawdu dak li qegħdin ingawdu illum.

– Ir-Riforma fil-Pensjonijiet – White Paper
– Ir-Riforma fis-Settur tas-Saħħa

45 Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

Il-kompetitivita' w inizjattivi biex inkabbru s-settur produttiv ta' pajjiżna

Inkomplu bil-programm ta' privatiżżazzjoni permezz ta' bejgħ ta' ishma jew sejbien ta' msieħba strateġiċi għall-

- Interprint
- Tug Malta.
- Malta Dairy Products
- Malta International Airport
- It-tliet lukandi ta' l-Air Malta
- l-iSterling Services Limited
- Air Supplies Co. Limited

Jibda proċess ta' parteċipazzjoni mill-privat fl-operat tal-Korporazzjoni Enemalta fosthom fil-faċilitajiet taż-żejt u fil-produzzjoni u għad-distribuzzjoni tal-gass.

46 Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

Il-kompetittivita' w inizjattivi biex inkabbru s-settur produttiv ta' pajjiżna

Ir-Riforma fil-Portijiet - żewġ objettivi

1. Il-liberalizzazzjoni tas-servizzi għat-tħaddim tal-portijiet;
2. Tibdil sħiħ tal-faċilitajiet eżistenti biex tkun żgurata l-effiċjenza u d-dinamiżmu ta' operat modern li jlaħħaq mal-ħtiġijiet ta' llum.

Il-Patt Soċjali

- Il-festi pubbliċi kolla li jinzertaw fl-weekend ma jibqgħux jiġu kkumpensati b'ġurnata oħra matul il-ġimgħa.
- Fil-prattika dan iffisser li għas-sena 2005, is-settur produttiv f'pajjiżna ser jirbaħ 4 ġranet xogħol.

Inżidu l-kompetittivita' ta' Pajjiżna

Ir-Riforma fit-Transport Pubbliku

- It-trasport pubbliku wkoll intlaqat ħażin miż-żieda fil-prezzijiet taż-żejt.
- Mill-1999 'l hawn il-Gvern dejjem refa' l-piż ta' żidiet bħal dawn. Għal din is-sena, il-Gvern se jkun ħallas madwar Lm1.7 miljun f'sussidji għas-settur li jkopru ż-żidiet fil-fuel u fl-għoli tal-ħajja.
- Qed jitħejjew studji li jistabilixxu skeda ta' rotot meħtieġa għas-servizz, li jistgħu jaħdmu b'mod effiċjenti u vijabbli.
- Għal aktar trasparenza l-Gvern se jkompli jinvesti fis-sistemi tal-Auto Vehicle Locator li twassal ukoll għal provvista ta' servizz aktar effiċjenti u modern.

Inżidu l-kompetittivita' ta' Pajjiżna

Ir-Riforma fit-Transport Pubbliku – cont.

- Is-sussidju ma jibqax jiġi kkalkulat fuq elementi marbuta ma' l-ispejjeż ta' l-operazzjoni, imma skond in-numru ta' passiġġieri li jinġarru.
- Bħala parti mill-proċess ta' ftehim ma' l-Assoċjazzjoni tat-Trasport Pubbliku, il-Gvern ser jawtorizza żieda ta' 5ċ fin-noll b'effett mill-1 ta' Jannar li ġej.
- Din iż-żieda iżda, mhux se taffetwa l-ħlas fil-biljett tat-trasport pubbliku li qed iħallsu l-anzjani u l-istudenti.

Il-Programm Nazzjonali għar-Riċerka u l-Iżvilupp Teknoloġiku

- Sa l-aħħar ta' Jannar li ġej, il-Gvern se jkun qed jieħu deċiżjoni dwar liema entita' għandha tkun responsabbli għal dan is-settur. (bejn l-MCST, l-Universita' u l-Malta Enterprise)
- Ser ngħollu l-eżenzjoni għal fini tat-taxxa fuq infiq marbut ma' riċerka minn 150% ta' nefqa attwali għal 200%;
- Ser inwessgħu d-definizzjoni ta' riċerka u żvilupp biex l-interpretazzjoni ta' nefqa kapitali ma tibqax ristretta għal investiment f'impjant u tagħmir, iżda tkun estiża wkoll għal akkwisti, bħal m'hi proprjeta' għal skopijiet ta' riċerka – għaldaqstant dawn ukoll jibbenefikaw minn tnaqqis mid-dħul tal-kumpanija għal fini tat-taxxa li ser jitla għal 200% tan-nefqa attwali.

Il-Programm Nazzjonali għar-Riċerka u l-Iżvilupp Teknoloġiku

- Ser ninkludu ma' l-ispejjeż marbuta ma' riċerka għal fini ta' din l-eżenzjoni, il-pagi u l-miżati ta' studju mħallsa minn min iħaddem f'isem impjegati tagħhom li jkunu jistudjaw biex jakkwistaw grad ta' Masters jew ta' Ph. D. f'oqsma li se jiġu speċifikati ma' Universitajiet jew Istituzzjonijiet magħrufa.
- Ser nagħtu b'tnaqqis mid-dħul taxxabli ammont li ma jkunx aktar minn 50% ta' sehem ta' min iħaddem mill-ħlas tal-kontribuzzjoni għas-sigurta' soċjali għal żmien tliet snin ta' dawk l-impjegati bi kwalifiki ta' Masters jew Ph. D. f'oqsma li se jkunu speċifikati.

51 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien** Budget 2005

L-Industrija, l-Intrapriżi u n-Negozji ż-Żgħar

Il-Ħidma tal-Malta Enterprise

- Sa x-xahar li għadda l-Malta Enterprise kienet approvat 56 proġett b'investiment globali ta' madwar Lm34 miljun fuq tliet snin u b'ħolqien ta' 1,500 post tax-xogħol ġdid fi żmien tliet snin.
- 11 minn dawn il-proġetti huma fil-qasam ta' l-istampar b'investiment globali ta' madwar Lm7 miljun u bi prospetti ta' 127 impjieg ġdid sa l-2007.
- 7 oħra huma fil-qasam farmaċewtiku b'investiment totali ta' madwar Lm15-il miljun u b'total ta' 180 impjieg ġdid ukoll sa l-2007.

52 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien** Budget 2005

L-Industrija, l-Intrapriżi u n-Negozji ż-Żgħar

Fil-qasam tan-Negozji ż-Żgħar

- Ingħata taħriġ lil madwar 1,300 persuna fin-negozju.
- F'Mejju li għadda, inawgurajna f'Għawdex ċentru ġdid ta' taħriġ fejn diġa' saru madwar 11-il attivita'.
- Diġa' bbenefikaw 110 negozju żgħir minn żewġ skemi ta' sapport filwaqt li hemm 100 oħra li se jkunu bbenefikaw sa l-aħħar ta' din is-sena.
- Qed ikun finalizzat ftehim mal-European Investment Fund għal aċċess ta' faċilita' ta' garanzija.
- Fil-Business Incubation Centre f'Kordin bħalissa hemm 25 negozju ġdid li qed jirċievi għajnuna.

53 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

L-Industrija, l-Intrapriżi u n-Negozji ż-Żgħar – Inċentivi lill-Industrija

- Ser tiġi ivvotata s-somma ta' Lm1,850,000 f'għajnuna għall-industrija taħt il-Business Promotion Act.
- Fil-qasam tal-back-office industry, se norganizzaw, permezz tal-Korporazzjoni għat-Taħriġ u Impjiegi, korsijiet ta' taħriġ għal ħaddiema li jaħdmu f'dawn l-oqsma . Qed inħejju wkoll inċentivi fiskali biex intaffu l-ispiża ta' min jimpjega dawn il-ħaddiema, kif ukoll intaffu l-ispiża kapitali biex inħeġġu dan it-tip t'operat f' Malta.

54 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

L-Industrija, l-Intrapriżi u n-Negozji ż-Żgħar – Inċentivi lill-Industrija

- Malta għandha l-potenzjal ġeografiku li sservi ta' bażi ta' ħażna u tqassim tal-merkanzija għall-Mediterran kollu. Niedejna process biex nidentifikaw "Żoni Ħielsa" skond ir-regolamenti doganali Ewropej, kif ukoll qed inħejju nċentivi fiskali biex ngħinu l-investiment kapitali meħtieġ għal dawn l-imħażen u fl-impjiegi u fit-taħriġ ta' l-impjegati.
- Il-Gvern se jestendi l-iskemi li qed joffri llum lill-kumpaniji li jħaddmu anqas minn 6 full-timers għall-kumpaniji kollha li jħaddmu anqas minn 11. Mhux se nibqgħu ngħoddu lill-apprendisti jew lill-istudenti bħala impjegati full-time biex b'hekk aktar kumpaniji żgħar ikunu jistgħu jgawdu mill-inċentivi.

55 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

L-Industrija, l-Intrapriżi u n-Negozji ż-Żgħar – Inċentivi lill-Industrija

- Ser noffru nċentivi fiskali lil dawk il-kumpaniji li se joħolqu jew itejbu sistemi ta' kummerċ u bejgħ elettroniku kif ukoll dawk li jinvestu biex itejbu l-produttività tagħhom permezz tat-teknoloġija.
- Barra minn hekk, se niżviluppaw trustmark scheme biex min jixtri minn fuq l-internet mingħand kumpaniji Maltin ċertifikati minn din l-iskema jkollu rasu mistrieħa li qed jixtri prodott leġittimu u li t-transazzjoni qed issir f'ambjent ta' sigurtà.
- Il-Gvern se jinvesti Lm900,000, fuq medda ta' tliet snin, biex jinħoloq Venture Capital Fund. Se jingħata lil kull investitur tax credit ta' parti mill-kapital investit u eżenzjoni parzjali fuq it-taxxa kapitali ġenerata minn dan l-investiment.

56 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

L-Industrija, l-Intrapriżi u n-Negozji ż-Żgħar – Inċentivi lill-Industrija

- Lill-Malta Industrial Parks Ltd - se nipprovdu s-somma ta' Lm3.2 miljun biex tintuza bħala parti mill-finanzjament lill-fabbriki ġodda. Il-ħsieb tal-Gvern hu li jinħolqu Special Purpose Vehicles li permezz tagħhom ikun jista' jinstab investiment bankarju kif ukoll privat.
- Biex nattiraw l-attività ċinematografika u televiżiva lejn Malta. Ser nipprovdu:-
  - inċentivi fiskali f' forma ta' tnaqqis fit-taxxa - 150% għall-investiment kapitali marbut ma' nfrastruttura, tagħmir u faċilitajiet,
  - ħlas lura tal-VAT u tal-kontribuzzjoni sħiħa għas-sigurtà soċjali mħallsa f'Malta
  - 20% mit-taxxa fuq ċerti spejjeż li jkollhom aktar minn 50% valur miżjud;

57

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

L-Industrija, l-Intrapriżi u n-Negozji ż-Żgħar – Inċentivi lill-Industrija

- Skema marbuta ma l-eżenzjoni mill-penali tal-VAT lil dawk l-operaturi li jħallsu l-ammonti dovuti tal-VAT u l-interessi.

58

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

L-Industrija tas-Servizzi – It-Turiżmu

Il-qagħda tat-Settur Turistiku u l-impenn tal-Gvern

- Mistennija żieda ta' 33% fil-lukandi 5-star sal-2006.
- Hu previst li jonqos in-numru ta' ġranet li turist jagħmel f'pajjiżna, dan għaliex qed tiżdied ix-xejra għal short breaks.
- B'riżultat ta' dan, il-Gvern qed jimmira għal żieda fi żmien qasir ta' bejn 100,000 u 150,000 turist sa l-2006-2007; żieda ta' 50,000 turist fis-sena għat-tliet snin li ġejjin b'akkomodazzjoni akbar f'lukandi 5-star.

59 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

L-Industrija tas-Servizzi – It-Turiżmu

Il-qagħda tat-Settur Turistiku u l-impenn tal-Gvern (cont.)

L-Politika Strateġika għat-Turiżmu għandha tindirizza żewġ għanijiet:

1. Inżommu s-sehem tas-suq li għandna llum
2. Nużaw aħjar ir-riżorsi finanzjarji tagħna u l-isforzi tal-marketing tagħna biex niġbdu aktar turisti f'dawn l-oqsma:
   - turiżmu kulturali;
   - turiżmu sportiv;
   - turiżmu marbut mat-tagħlim tal-lingwi;
   - turiżmu marbut mal-konferenzi;
   - promozzjoni ta' Għawdex;
   - niċeċ oħra bħalma huma l-cruise and stay, saħħa u rtirar, short breaks, agro-turiżmu, gastronomija, avvenimenti f'pajjiżna, u yachting.

60 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

L-Industrija tas-Servizzi – It-Turiżmu

- Żieda fl-allokazzjoni ta' Heritage Malta b' Lm 400,000 għal Lm1,650,000 filwaqt li d-dħul li tiġġenera (Lm 1 miljun) se jibqa' għandha.
- Fil-ġimgħat li ġejjin il-Gvern ser ikun qiegħed jieħu deċiżjoni dwar golf course oħra f'Malta u waħda f'Għawdex.
- L-vot ta' l-Awtorita' Maltija għat-Turiżmu s-sena d-dieħla se jkun ta' Lm8 miljuni. Iżda, kemm-il darba l-ħidma ta' l-Awtorita' ġġib magħha żieda fuq is-sena l-oħra fin-numru ta' turisti li jżuruna, il-Gvern ikun pront jalloka Lm500,000 oħra matul is-sena biex isaħħaħ l-isforzi tagħha. B'dan ukoll inkunu qed nagħtu bidu għall-kunċett ta' performance targets anki fl-istess entitajiet.

61 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien** Budget 2005

L-Industrija tas-Servizzi – It-Turiżmu

- Ir-rata ta' 5% VAT għall-lukandi ser tibqa' waqt li ser tkun qiegħda titfassal skema li biha ssir rifużjoni lill-organiżżaturi ta' parti mill-ħlas tal-VAT fuq konferenzi nternazzjonali li jsiru Malta.
- Fil-qasam tal-kultura, biex noħolqu aktar sinerġija u koordinament fil-ħidma tal-partijiet involuti direttament, iċ-Ċentru tar-Restawr f'Bighi se jidħol fir-responsabilita' ta' l-organiżżazzjoni tal-Heritage Malta.
- Biex ninċentivaw il-ħarsien tal-wirt kulturali ta' pajjiżna se neżentaw mit-taxxa f'livelli stabbiliti, l-għoti ta' donazzjoni lill-mużewijiet tagħna jew l-organiżżazzjoni 'Patrimonju Malti' u se noffru nċentivi fiskali lil min jagħmel xogħol ta' restawr ta' bini ta' wirt storiku.
- Rifużjoni ta' parti mill-ispejjeż relatati ma taħriġ fil-mużika jew strumenti mużikali - skemi biex dawk il-mużiċisti li jipprattikaw jew isegwu studji konnessi mal-mużika f'istituzzjonijiet mużikali, inkluż il-Każini tal-Baned, ikunu ntitolati għal rifużjoni ta' 15.25% tal-valur tax-xiri ta' strumenti wżati f'tali okkażjonijiet.

62 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien** Budget 2005

Il-Qasam tas-Servizzi Finanzjarji

- Qasam li għamilna success fih, ezempju ta' kif il-konsensus jagħti l-aħjar riżultati għall-pajjiż.
- 300 kumpanija trasferrixxew l-operat tagħhom f'Malta matul is-sena l-oħra. Dan mistenni jkompli wkoll matul is-sena d-dieħla.
- Numru ta' fondi liċenzjati li jinbiegħu f'Malta għażlu biex iġibu l-prodotti ta' l-investimenti tagħhom f'Malta taħt ir-regolamenti ġodda ta' passaport Ewropew.
- Fil-qasam ta' l-assikurazzjoni, numru ta' managers ewlenin fil-qasam internazzjonali ta' l-assikurazzjoni bħalissa qegħdin f'diskussjonijiet ma' l-Awtorità għas-Servizzi Finanzjarji bil-għan li jagħtu bidu għall-operat tagħhom liċenzjat f'Malta.
- Fil-qasam finanzjarju ż-żieda hi ta' 29% f'ishma kkwotati fil-Borża ta' Malta matul it-tnax-il xahar s'Awwissu li għadda.

L-Istrateġija Nazzjonali dwar it-Teknoloġija ta' l-Informazzjoni u l-Kommunikazzjoni

- L-Istrateġija Nazzjonali għat-Teknoloġija ta' l-Informazzjoni timmira li ġġib 90% tas-settur privat on-line mas-servizz pubbliku sat-tmiem l-2006.
- It-titjib fis-servizz pubbliku fit-teknoloġija ta' l-informazzjoni u l-kommunikazzjoni għandu jinċentiva u jgħin l-industrija tagħna biex isaħħaħ l-investiment f'dawn it-tekonoloġiji bil-għan li jitjiebu fl-effiċjenza u l-produttività.
- L-istrateġija timmira li 50% tal-Maltin li jużaw l-internet jieħdu s-servizzi tal-Gvern li jkollom bżonn elettronikament, waqt li 60% tal-Maltin li jużaw l-internet imqabbda ma' broadband connection sa tmiem l-2006.
- Sa tmiem l-2006 ukoll, Malta jkollha faċilitajiet eċċellenti fil-qasam tat-teknoloġija ta' l-informazzjoni u tal-kommunikazzjoni li jkunu jaqdu l-ħtiġijiet ta' l-investitur barrani.

Pjan ta' Azzjoni Nazzjonali għall-Impjiegi

- Ngħinu t-tkabbir ta' l-ekonomija u l-ħolqien ta' l-impjieġi li għalihom il-Gvern qed jivotta Lm 1 miljun.
- Nfiq tal-Korporazzjoni tax-Xogħol u Taħriġ (ETC) jammonta għal Lm 2.7 miljun eskluż il-Fond Soċjali Ewropew. Lm 1.5 miljun għal diversi proġetti – L-ETC ser tkun qed timmaniġġa servizzi u programmi għall-ħaddiema bi spiża ta' aktar minn Lm5 miljuni.

65 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

Pjan ta' Azzjoni Nazzjonali għall-Impjiegi

Fost dawn il-miżuri insibu:

- Miżuri preventivi fejn persuna li qed tirreġistra tingħata gwida effettiva biex issib ix-xogħol.
- Miżuri obbligatorji li jpoġġu lil min qed jirreġistra fi skemi ta' taħriġ u ta' xogħol, fosthom skemi ta' traineeship ta' bejn 13 u 52 ġimgħa;
- Training and Employment Exposure Scheme – jimmira li jħarreġ 400 persuna ta' 40 sena jew aktar li qed jirreġistraw għax-xogħol billi jpoġġihom fuq taħriġ u xogħol għal perjodu ta' sena bl-iskop li jerġa jintegrhom fis-suq tax-xogħol.

66 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

Pjan ta' Azzjoni Nazzjonali għall-Impjiegi

Fost dawn il-miżuri insibu:

- Childcare Project – minbarra taħriġ, jaħseb ukoll biex iniedi pakkett ta' nċentivi għall-kumpaniji li jwaqqfu u jmexxu servizz ta' ħarsien ta' wlied l-impjegati tagħhom.
- Supported Employment Scheme – ser taħseb biex tappoġġa b'mod speċjali persuni b'diżabilità li qed jirreġistraw.
- Proġett speċjali se jaħseb biex f'Għawdex jingħataw servizzi ta' appoġġ lin-negozji ż-żgħar, taħriġ lil min irid jarma għal rasu, korsijiet intensivi fl-industrija tat-turiżmu, u miżuri oħra għal min ikun qed jirreġistra għax-xogħol.
- Inċentiv ta' taxxa , 15% għal koppja miżżewga li tagħmel xoghol partime f'każ ta' komputazzjoni komuni.
- One year tax holiday għan-nisa li jidħlu fid-dinja tax-xogħol.

67 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

It-Tieni Prijorità: L-EDUKAZZJONI

- Għas-sena d-dieħla, fl-edukazzjoni biss, il-Gvern qed jistma nvestiment ta' xejn anqas minn Lm103 miljuni. Din l-ispiża rikorrenti u kapitali għall-edukazzjoni hija Lm13-il miljun aktar minn dik li approvajna għall-2004.
- Riforma biex ittejjeb u ssaħħaħ it-tmexxija u l-kwalità ta' l-iskejjel primarji u sekondarji ta' l-Istat. Allokata s-somma ta' Lm200,000 biex jiġi mniedi l-Programm ta' Riforma Edukattiva f'qafas ġdid ta' edukazzjoni tul il-ħajja.
- Għat tisħiħ ta' l-istrutturi, l-faċilitajiet u l-ambjent ta' l-iskejjel il-Gvern ivvota Lm 6 miljuni.
- Vot ta' Lm11.5 miljuni għall-iskejjel tal-Knisja, somma ta' Lm1.3 miljun aktar mis-sena li għaddiet.

68 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

It-Tieni Prijorità: L-EDUKAZZJONI

- Konxju tal-bżonnijiet immedjati f'dan is-settur żidna l-vot rikorrenti ta' l-Università, l-Junior College, u l-MCAST ta' ftit anqas minn Lm2 miljuni, għas-somma ta' Lm17,1 miljun.
- Qed ninvestu s-somma kapitali ta' Lm720,000 fl-Università u ta' Lm900,000 fl-MCAST, b'kollox investiment ta' Lm18.8 miljun.
- Qed nivvutaw is-somma ta' kważi Lm 9 miljuni għall-Għotjiet ta' Manteniment lill-Istudenti fis-settur post-sekondarju, vokazzjonali u terzjarju.
- Proċess ta' konsultazzjoni dwar il-proposti magħmula mill-Kummissjoni Nazzjonali għall-Edukazzjoni Ogħla.
- Minbarra bażi ġdida ta' finanzjament għal dan is-settur, il-Gvern ser idaħħal ukoll sistemi ġodda ta' verifika w evalwazzjoni biex l-istituzzjonijiet edukattivi mill-iċken sa' l-ogħla livell jagħtu rendikont sħiħ tal-kwalità tal-ħidma, r-riżultati u kif ukoll tan-nefqa tagħhom.

69

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

It-Tieni Prijorità: L-EDUKAZZJONI

SPORT

- Il-Kunsill Malti għall-Isport ser jingħatawlu voti li jammontaw għal Lm1,280 miljun.
- Matul is-sena li ġejja għandhom ikunu ġew finalizzati l-pjanti u d-dokumenti għall-ħruġ ta' l-offerta għall-kostruzzjoni tal-kumpless sportiv reġjonali ħdejn l-iskola l-ġdida li qed tinbena fil-limiti ta' Ħal Kirkop.
- Barra minn hekk, il-Kunsill ġie mogħti direzzjoni sabiex jiżviluppa proposta ta' sħubija bejn il-pubbliku u l-privat biex kemm jista' jkun malajr jiġi disinjat u mibni l-kumpless sportiv reġjonali fin-naħa ta' fuq ta' Malta.

70

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

It-Tielet Prijorità: L-AMBJENT

- Għat-tliet snin li ġejjin hemm investiment ta' madwar Lm 13.8 miljun biex jinbnew il-faċilitajiet li jirċievu u jittrattaw skart iġġenerat mid-djar u minn entitajiet kummerċjali w industrijali.
- 75% ser jiġu ffinanzjati minn Fondi ta' l-Unjoni Ewropea.
- Jingħata l-kuntratt għal proġett sabiex jinġabru l-gassijiet ħerġin mill-miżbliet antiki tal-Magħtab, Qortin u Wied Fulija, jintfew in-nirien u jibda' l-proċess ta' riabilitazzjoni.
- Estensjoni ta' l-inizjattivi għas-separazzjoni ta' l-iskart mid-djar.
- In-numru ta' bring-in sites fl-iskejjel u fil-lokalitajiet ikompli jiżdied.
- Se jiġu żviluppati wkoll siti fejn wieħed jista' jiddisponi minn skart goff; dan ukoll b'għajnuna finanzjarja mill-Unjoni Ewropea.
- Is-sena d-dieħla se nwettqu xogħolijiet infrastrutturali kbar fil-qasam tar-riċiklaġġ.

71

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

It-Tielet Prijorità: L-AMBJENT

- Se jitwaqqfu żewġ impjanti għat-tisfija tad-drenaġġ, waħda f'Għawdex u oħra fit-tramuntana ta' Malta.
- L-impjant ta' Għawdex se jkun jiswa Lm1.67 miljun li minnhom Lm1.3 miljun se jkunu ffinanzjati mill-Fondi tal-Pre-Accession ta' l-Unjoni Ewropea.
- L-impjant tat-tisfija fit-tramuntana ta' Malta mistenni jiswa' madwar Lm5 miljun li tliet kwarti minnhom se jkunu ffinanzjati mill-Ħames Protokoll Finanzjarju Taljan.
- Ser jingħataw inċentivi ghal-solar water heaters u panels u electric cars u l-uzu tal-Bio diesel.

72

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

It-Tielet Prijorità: L-AMBJENT

- IL-Priċipju ta' Min Iħammeġ Iħallas ser jigi estiz fuq dawn il-prodotti:
  - Basktjiet tal-Plastik
  - Containers tas-Shampoo, t-toothpaste u likwidu tat-tindif
  - Saqqijiet
  - Skrataċ
  - Oġġetti tal-kċina magħmulin mill-plastik
  - Chewing Gum
  - Xi prodotti elettroniċi

73 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

It-Tielet Prijorità: L-AMBJENT

Agrikultura

Għas-settur agrikolu, f'dawn it-32 xahar sa tmiem l-2006, Malta qed tħaddem programm li se jkun jiswa total ta' madwar Lm15-il miljun li minnhom Lm12-il miljun jingħataw lilha mill-Fond Ewropew għall-Gwida u Garanzija Agrikola:-

- l-immoderniżżar ta' l-oqsma agrikoli fejn għandhom x'jaqsmu l-kwalità u l-kompetittività;
- il-promozzjoni ta' metodi ta' produzzjoni li ma jagħmlux ħsara lill-ambjent filwaqt li jipproteġu l-patrimonju rurali;
- l-implimentazzjoni tal-Pjan ta' Żvilupp għall-Qasam Agrikolu.

74 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

Inizzjattivi għal Għawdex

- Pjan ta' Żvilupp Ekonomiku u Soċjali għas-snin 2005-2010.
- Fost il-miżuri konkreti li jridu jitwettqu f'Għawdex hemm:
  - il-bini ta' golf course;
  - il-bini ta' aktar faċilitajiet ta' rmiġġ għall-jottijiet;
  - Casino f'Għawdex;
  - aktar dive-sites artifiċjali u recompression chambers;
  - it-tkomplija tal-proġett għall-portijiet ta' l-Imġarr u ċ-Ċirkewwa
  - ċentru ta' nkubazzjoni għat-twaqqif ta' negozji żgħar fl-oqsma ta' l-artiġġjanat u tat-teknoloġija ta' l-informatika;
  - bini mill-ġdid ta' toroq;
  - skemi ta' mpjiegi u taħriġ għall-ħaddiema.
  - Progett tal-Ġgantija
  - Mhux ser jiżdiedu n-nollijiet tal-Gozo Channel minħabba il-VAT.

75 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien** Budget 2005

Ministeru tal-Finanzi

Miżuri Fiskali

Il-prezz taż-żejt u l-impatt fuq l-ispiża pubblika

- L-ispiża taż-żjut li jintużaw għall-ġenerazzjoni ta' l-elettriku tiżdied b'Lm 10.3 miljun fit-2003;
- Mil-1998 'l hawn il-prezz ta' l-elettriku u l-ilma ma ċċaqlaqx waqt li l-prezz tal-kompetituri internazzjonali tagħna għola.
- Sa llum assorbiet kollox l-Enemalta u l-Korporazzjoni għas-Servizzi ta' l-Ilma;
- L-aħħar ċaqlieq fil-prezzijiet ta' l-elettriku u l-ilma li kellna f'Malta kien ċaqlieq ta' tnaqqis, mhux ta żieda.
- Dakinhar il-Gvern Nazzjonalista reġġa lura ż-żidiet qawwija li kien impona Gvern Laburista - żidiet minħabba ineffiċenza u mhux il-prezz internazzjonali taż-żejt.

77

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

Il-prezz taż-żejt u l-impatt fuq l-ispiża pubblika

- Dak in-nhar il-Gvern Laburista żied ir-rati ta' l-elettriku u l-ilma ta' familja ta' tlett persuni b'konsum medju, bi kważi 90%. Fl-1998 il-Gvern Nazzjonalista, għal din l-istess familja din iż-żieda niżżilha għal 19%.
- Meta l-Gvern Laburista introduċa dawn iż-żidiet fl-1997, il-prezz internazzjonali taż-żejt kien US$ 12 il-barmil. Din is-sena l-prezz internazzjonali taż-żejt miss u qabeż il-US$ 50.

78

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

Il-prezz taż-żejt u l-impatt fuq l-ispiża pubblika

- Fit-2005 l-Enemalta mistennija tonfoq Lm48 miljun biex tħallas għaż-żejt għall-elettriku.
- Jammonta għal Lm16-il miljun l-impatt taż-żieda fil-prezzijiet internazzjonali taż-żejt fuq l-Enemalta għall-2005.
- Kwart ta' l-elettriku kollu ġġenerat għal skopijiet industrijali jintuża mill-korporazzjoni għas-Servizzi ta' l-Ilma biex tibdel l-ilma baħar fl-ilma tax-xorb.
- It-telf minħabba ż-żieda fil-prezz taż-żejt għall-2004 ser terfgħu l-Enemalta waħedha.

79 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

Il-prezz taż-żejt u l-impatt fuq l-ispiża pubblika

Kif ser ikun assorbit l-impatt ta' Lm 16 miljun

- L-Enemalta ser ikollha tassorbi 52% (Lm8.3 miljuni) minn din iż-żieda.
- 48% (Lm7.7 miljuni) jgħaddu għand il-konsumatur.
- Ser jitwaqqaf kumitat konsultattiv magħmul minn ekonomisti, esperti fil-qasam taż-żjut u rappreżentanti tal-Bank Ċentrali sabiex jagħtu pariri dwar kif l-aħjar nixtru ż-żejt biex insibu l-aktar prezzijiet li jaqblulna. Il-mod li bih jinxtara m'għandux jibqa' issue politika.
- Eżentati 11,000 dar meqjusa bħala każijiet soċjali.

80 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

Il-prezz taż-żejt u l-impatt fuq l-ispiża pubblika

- Ser tiddaħħal surcharge għaż-żejt ta' 17% fuq il-kont ta' l-elettriku u ta' l-ilma.
- Ser tkun tidher apparti fil-kont.
- Mhux ser tkun applikata fuq il-ħlas tal-meter.
- L-ebda fabbrika jew lukanda m'għandha tkun affetwata b'aktar minn Lm5,000 fis-sena.
- Il-fuel surcharge tiġi riveduta kull 6 xhur skond kif inhuma l-prezzijiet internazzjonali taż-żejt u titraħħas mal-prezz taż-żejt.
- Dawn il-miżuri jibdew jgħoddu mis-sena d-dieħla.

81 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

Il-prezz taż-żejt u l-impatt fuq l-ispiża pubblika

- Min illum iħallas kont sħiħ ta' Lm4.31 fix-xahar, il-kont ser jiżdiedlu b'39ċ (żieda ta' 9%).
- Min illum iħallas kont sħiħ ta' Lm7.78 fix-xahar, il-kont ser jiżdiedlu b'98ċ (żieda ta' 12.6%)
- Min iħallas kont sħiħ ta' Lm10.09 fix-xahar, il-kont ser jiżdiedlu b'Lm1.37 (żieda ta' 13.6%)
- Min illum iħallas kont sħiħ ta' Lm13.56 fix-xahar, il-kont ser jiżdiedlu b'Lm1.96 (żieda ta' 14.5%)
- Min illum iħallas kont sħiħ ta' Lm25.11 fix-xahar, il-kont ser jiżdiedlu bi Lm3.92 (żieda ta' 15.6%)

82 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

Il-prezz taż-żejt u l-impatt fuq l-ispiża pubblika

- Is-settur kummerċjali ser iħallas medja ta' 17-il ċenteżmu aktar kuljum. 65% tas-settur kummerċjali – iħallas sa' massimu ta' Lm22.20 fis-sena.
- Fis-settur industrijali, 168 fabbrika biss ser jaraw l-ispejjeż tagħhom jiżdiedu b'aktar minn Lm1,700 fis-sena.
- Ebda lukanda jew fabbrika m'hi ser tħallas aktar minn Lm5,000 f' żieda għas-sena kollha

83

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

Il-prezz taż-żejt u l-impatt fuq l-ispiża pubblika

Il-Prezz tal-Gass

- Il-prezz lill-konsumatur għal ċilindru ta' 12-il kilo illum hu Lm2.32.
- Lill-Enemalta dan qed jiswielha Lm3.75. Minn fuq kull ċilindru tal-gass l-Enemalta qed titlef Lm1.43.
- L-operat tal-gass fl-Enemalta akkumula telf ta' aktar minn Lm6 miljun.
- Din is-sena mistenni li dan l-operat jirreġistra telf ta' Lm2.5 miljun
- Dan it-telf ser ikun assorbit mill-Gvern.

84

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

Miżuri Fiskali Oħra

- Sigaretti – il-prezz jogħla f'5c.
- Żieda ta' Lm 10 fuq il-biljetti ta' l-ajru minn Malta.
- Tispiċċa il-minimu ta' Lm 5 taxxa fuq l-assigurazzjoni tas-safar u tkun aplikata l-10% dejjem.
- Taxxa ta' tas-SISA ta' 3% fuq l-użu tal-mobile phones.
- Proprjetà akkwistata b'wirt – aġġustament għall-finijiet ta' l-Att dwar it-Taxxa fuq Dokumenti u Transferimenti.

85 Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

Nindirizzaw il-Faqar u l-Esklużjoni Soċjali

- Is-sena li għaddiet din in-nefqa laħqet is-somma ta' Lm330.4 miljun li kien ifisser 43% ta' l-ispiża rikurrenti kollha tal-gvern.
- Din is-sena, l-ispiża soċjali ser tiżdied bi 3% għas-somma ta' Lm340.6 miljun illi tfisser 46% tal-ispiża kollha tal-gvern.
- Żieda fiċ-Childrens' Allowance - ir-rati minn 3% żieda għat-tieni u t-tielet wild, għal 2% żieda, fil-każ ta' familji b'erbat itfal u iżjed għar-raba' wild 'l fuq. Għalhekk, mis-sena d-dieħla, ser inżiduha b'punt perċentwali, jiġifieri, minn 14% għal 15% għal familja b'erbat itfal u 3% oħra għal kull wild sussegwenti. Jibbenifikaw madwar 1,000 familja.

86 Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

Nindirizzaw il-Faqar u l-Esklużjoni Soċjali

- Għajnuna lill-Ġenituri b'Ulied bi Bżonnijiet Speċjali fi skejjel privati, u li jħallsulhom għas-servizzi ta' facilitator, jingħataw għajnuna fiskali permezz ta' eżenzjoni mid-dħul taxxabli tagħhom ta l-ewwel Lm4,000 mill-ispiża marbuta mas-servizz ta' dan il-facilitator.
- Rifużjoni fuq Spejjeż għal Prodotti Mixtrija minn Persuni b'Diżabilità tal-VAT ta' 5%.
- Għajnuna lill-koppja b'diżabbilità li trid tiżżewweġ
- Żieda għall-għoli tal-ħajja Lm 1.75 fil-ġimgħa.

87 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien** Budget 2005

Ministeru tal-Finanzi

Finanzi 2005

Il-Qagħda Finanzjarja 2005
Fond Konsolidat

	2003 Actual		2004 Revised		2005 Forecast	
Recurrent Revenue		**739,221**		**824,193**		**900,084**
Tax Revenue	668,291		711,970		756,257	
Non-tax Revenue	70,930		112,223		143,827	
Recurrent Expenditure		**740,696**		**808,544**		**839,108**
Personal Emoluments	196,042		201,763		207,769	
Operational Maintenance	45,445		53,301		31,350	
Special Expenditure	550		733		683	
Programmes & Initiatives	359,828		404,472		445,049	
Contr. Govt. Entities	75,789		78,549		76,555	
	677,654		**738,818**		**761,404**	
Interest on Public Debt	63,042		69,726		77,704	
Recurrent (deficit) / surplus		**(1,475)**		**15,649**		**60,976**
Capital Expenditure		**103,970**		**109,570**		**137,076**
Structural Deficit		**(105,445)**		**(93,926)**		**(76,100)**

Id-Dħul tal-Gvern għall-2005

- Żieda fid-Dħul tal-Gvern b'madwar Lm 76 m (9.2%).
- Żieda fid-Dħul mit-Taxxi Diretti u Indiretti ta' Lm44m (6.2%) inkluż miżuri fiskali ġodda, flimkien mat-tkabbir ekonomiku previst u nfurzar aħjar tal-liġijiet;
- Żieda fid-dħul minn sorsi oħra ta' Lm 31 m (27.7%) – dan marbut mad-dħul ta' finanzjament mill-UE u l-Protokol Taljan.

Dħul

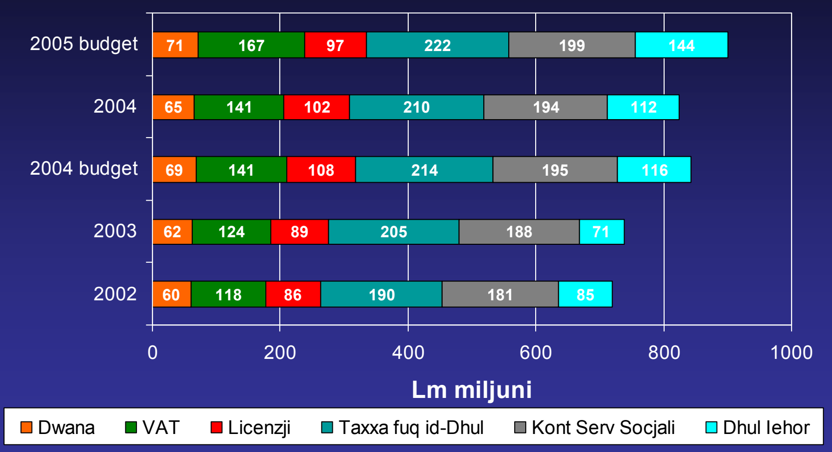

Id-Dħul tal-Gvern għall-2005

Tax Revenue	2004 Approvat Lm	*2004 Revedut Lm*	2005 Stima Lm	Żieda / (Tnaqqis) Lm	Żieda / (Tnaqqis) %
Direct					
Income Tax	213,800	*209,870*	222,100	12,230	5.8%
Social Security	194,600	*194,000*	199,100	5,100	26%
Indirect					
Customs & Excise Duties	69,240	*65,340*	71,090	5,750	8.8%
Licences, taxes and fines	108,402	*102,260*	96,564	(5,696)	-5.5%
Value Added Tax	140,500	*140,500*	167,403	26,903	19%
Total Tax Revenue	**726,542**	***711,970***	**756,257**	**44,287**	**6.2%**

Id-Dħul tal-Gvern għall-2005

	2004 Approvat Lm	*2004 Revedut Lm*	2005 Stima Lm	Żieda / (Tnaqqis) Lm	Żieda / (Tnaqqis) %
Non Tax Revenue					
Fees of Office	9,035	*6,458*	21,480	15,022	233%
Reimbursements	7,916	*8,184*	8,153	(31)	0%
Public Corporations	3,233	*2,483*	2,233	(250)	-10%
Central Bank of Malta	17,000	*18,233*	12,000	(6,233)	-34%
Rents	10,015	*12,845*	8,345	(4,500)	-35%
Dividends on Investments	4,130	*5,500*	5,230	(270)	-5%
Grants	51,195	*37,411*	74,624	37,213	99%
Miscellaneous Receipts	13,934	*21,109*	11,762	(9,347)	-44%
	116,458	***112,223***	**143,827**	**31,604**	**28%**

93 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

Nefqa Pubblika - 2005

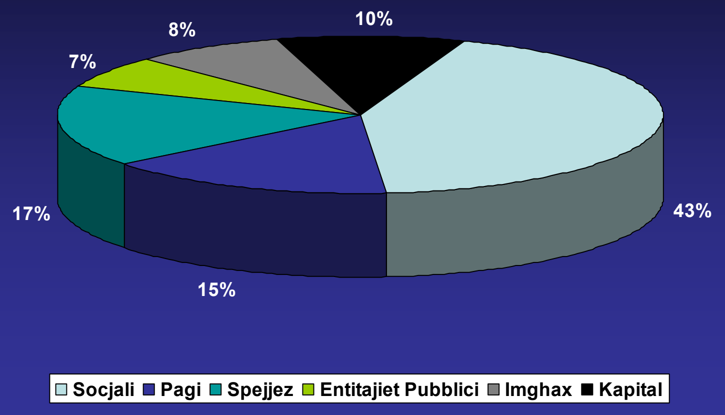

94 **Inġeddu Pajjiżna Flimkien**
Budget 2005

Ħruġ

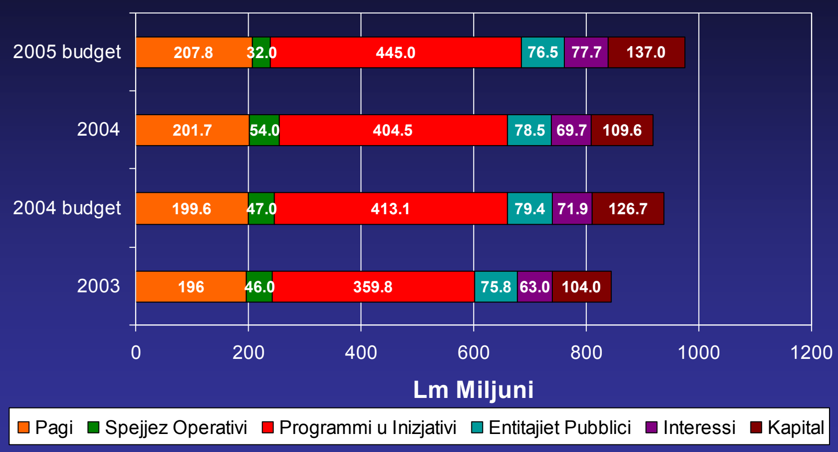

95

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

Iż-Żieda fin-Nefqa tal-Gvern fl-2005

- Ser ikollna żieda ta' Lm 5m fin-nefqa fil-Benefiċċji Soċjali għal Lm 211.6 miljun;
- Żieda ta' Lm 4 miljun fl-investiment fl-Edukazzjoni għal Lm 96 miljun;
- Biex insaħħu il-ħiliet tal-ħaddiem u mpjiegi ser ninvestu Lm 1 miljun fin-NAP;
- L-ispiża fis-Saħħa ser ikollha żieda ta' Lm 2 miljuni fuq ir-rikorrent għal Lm 79.1 miljun u l-Kapital għal Lm 37 miljun (Mater Dei).

96

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

Iż-Żieda fin-Nefqa tal-Gvern fl-2005

- Settur ta' l-Anzjani – żieda ta' nofs miljun fin-nefqa;
- Żieda fin-nefqa Ambjentali ta' Lm 7 miljun għal Lm 16.5 il-miljun. Din qed tmur primarjament għall-Waste Management Strategy li din is-sena waħedha ser tiswa Lm 7.4 miljun.
- L-investiment fl-Agrikoltura ser jiżdied bi Lm5.5 miljun, minn Lm 21 miljun għal Lm 26.5 miljun.
- L-investiment fit-Toroq ta' pajjizna jiżdied minn Lm 10.2 miljun għal Lm 16.2 miljun.

97

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005

It-Tnaqqis fin-Nefqa tal-Gvern fil-2005

	2004 Lm 000	2005 Lm 000	Increase Lm 000	Increase %
Recurrent Expenditure	**738,818**	**761,404**	**29,605**	**3.1%**
Pensions & Social Solidarity	309,182	319,759	10,577	3.4%
Health	85,511	91,662	6,151	7.2%
Education	90,133	97,399	7,266	8.1%
Social Obligations	**484,826**	**508,820**	**22,901**	**4.9%**
Net Social Obligations	**253,992**	**252,584**	**-1,408**	**(0.6%)**
EU Own Resources*	18,330	22,130	6,130	38.3%
	237,992	**230,454**	**(7,538)**	**(3.2%)**

**EU Own Resources – il-kontribuzzjoni li l-Gvern jagħmel lejn l-UE liema fondi jiġu rifużi mill-UE lil Malta u riflessi fid-dħul tal-Gvern.*

98

Inġeddu Pajjiżna Flimkien
Budget 2005